

bolje po kakem dežju enmalo ovsene moke eno ali dve uri pred sončnim zahodom posuje. Na večer pride veliko polžev k ti moki na večerjo, da se lahko vjamejo. En sam večer jih je na tako vižo v pol uri blizo 5000 vlovil. (Če jih je le 500 bilo, se že spleča ta lov!)

(*Stročje zelenega graha*) ima toliko sladkora ali cukra v sebi, da na vodi kuhano dá pijačo, ki je zlo enaka olu (piru), posebno če se mu pridene še nekoliko žajbelna, in vse skupej potem na hladnem stoji tako dolgo, da začne kakor mošt vreti.

O zadevah deržavnega zajéma.

Odperto pismice našim kmetom.

(Konec.)

Teh z majhnim trudom nabranih 4750 gold. bo fari vsako leto 250 gold. obresti dajalo, s kterimi se že marsikaj oskerbeti dá, za kar bi se mogli dnarji med farmani z velikimi težavami iskati. Ta fara bi pa imela po takem tudi še dobro zavarovano premoženje 5000 gold., ktero pa še takole dobiček daje.

To, iz zgolj posamnih deržavnih dolžnih pisem po 1000 gold. obstoječe premoženje dá soseski pomočke v roko, si v nenavadnih potrebah koj gotovih dnarjev priskerbeti, ker se zamorejo deržavne dolžne pisma vsaki dan prodati ali zastaviti, ker so kakor gotov dnar.

Mislimo si, soseska, ki nam je tukaj izgled, nima hiše za šolo, ali ima pa tako slabo in nedostojno, da bi se mogla na vsako vižo nova in bolj pripravna sozidati. Iz prevdarkov in rajting, ktere gosposka o tem naredi, se pa pokaže, da bi bilo za zidanje šolske hiše še gotovih 2000 gold. treba, če bi sosedje potrebnega sveta, potem vožnjo in delovce zapstoj dali.

Da toliko dnarjev dobí, ni treba soseski nič drugzega, kakor samo 20 deržavnih dolžnih pisem zastaviti in obresti, ki jih dajejo, posodniku prepustiti; po takem ji ostane še 30 dolžnih pisem, ktere 150 gold. obrestujejo.

Ker mora pa soseski na tem ležeče biti, sposojenih 2000 gold. berž ko je mogoče verniti, bi bilo prav, 150 gold. obresti, ki ji vsako leto ostanejo, tako v ta namen obrniti, da jih vselej v hranilnico (šparkaso) pošlje in obresti h kapitalu prideva. Vse hranilnice so tako osnovane, da se to zgoditi more in da 150 vloženih gold. v 10 letih 2000 gold. dá. Tako bo soseska v 10 letih svoje zastavljene obligacijone spet rešila in svojih celih 5000 gold. spet imela, vsako leto 250 gold. obresti dobivala, šolo lahko s tem dobro obravnovala in še učenika plačevati zamogla.

Vse to je soseska s svojo krepko voljo, s svojo enovoljnostjo in s svojo domoljubnostjo dosegla. To vse je stalo vsako hišo samo 9½ krajc. na teden, in to priča jasno, kaj se da „z zedinjenimi močmi“ storiti.

Še nekaj! Postavimo: da je v celem cesarstvu, ki ima blizo 40 milionov ljudi, tacih sosesk z 2000 prebivavci kakih 18.000. Če se vsaka teh s 5000 gold. novega posojila vdeleži, bi izdale celih 90 milionov gold. Soseske pa, ktere imajo manj kot 2000 duš, se lahko po svoji moči vendar s 4000, 3000, 2000, in naj manj premožne vsaj s 1000 gold. vdeležiti zamorejo.

Ne smete tedej misliti, da to malo, kar Vi pridaste, nič ne izdá, in da naj samo bogatini pripomorejo. Timveč naj se soseska s sosesko skuša, da se bo ena od druge bolj krepko tega velicega djanja vdeležila.

Ne dajte se tedaj na nobeno vižo odverniti, da bi o tej priliki mlačni ostali in se s svojo nepremožnostjo in s tim izgovarjali, da nimate gotovega dnarja.

Naj gré le od vsake hiše en priden delavec na dni delati, ali vsaki dan kak drug, ali vsaki teden dva ali trije, in kmalo bodete imeli par grošičev, kterih vsaka

hiša v tednu potrebuje. — Zedinite se in prosite svojega župana ali gospod fajmoštra, da bo dnarje vsaki teden natanko poberal, — da poškerbí, da se soseska na toliko deržavnih dolžnih pisem podpiše, kolikor je po prevdarsenju mogoče, kakor tudi, da nabrane dnarje vsacih 5 tednov davkni gosposki odrajta in sploh vse gosposki v varstvo izročí, — in šlo bo in iti mora.

Kako se bodete mogli ponašati, ko se bo v vsih časnikih bralo: „Ta in ta soseska se je s 5, 6 ali tudi več tavženti goldinarjev na novo posojilo podpisala“. In kako bo zadnjič Njih veličanstvo veselilo, ko bo zvedilo, kako so kmetiške soseske bolj domoljubne se skazale, kakor marsikter bogat stiskač!

Tudi Vi bodete potem pripomogli in veliko veliko bodete pripomogli, da se nadloga vsih dežel, vsih stanov: „srebra nadavek ali ažio“ odpravi, da se kupčija in obertnost spet oživí, da dragina živeža in družih potrebnih reči mine, in cesarstvo spet sebi spodobno mogočnost zadobi.

Na noge tedaj! Ročno se poprimitite in nič ne mudite, ker je le do 20. prihodnjega mesca mogoče, se novega posojila vdeležiti. Ročno na klic cesarjev „z zedinjenimi močmi!“ —

V zadnjem listu prosim na str. 2. tega odpertega pismica, kjer je plačilo na desetice in dvajsetice za 3 leta prerajtano, pristaviti vsak teden. M.

Zgodovinske reči.

Nekaj o Metodiju in Cirilu.

Tisti, ki so v letošnjem „koledarčku“ brali sostavek o Metodu, slavenskem apostelju, in morebiti tudi marsikter drug bravec „Novic“ bi utegnil rad zvediti, kaj Nestor, oče rusovske zgodovine, o tem pripoveduje. Ker sostavek ni preobširen, podajamo bravcom celega iz staroruskega, ali bolj prav iz staroslovenskega po ruskem zavitega jezika zvesto poslovenjenega. Popisovaje zgodbe 6406. (898 p. Kr.) leta pripoveduje minih takole *):

„Kedar so Sloveni in knezi njih kerščeni bili, poslali so Rastislav in Svetopolk in Kocel k carju Mihaelu govoreči: zemlja naša je kerščena in ni pri nas učitelja, ki bi nas podučeval in nam razlagal svete knjige; ne umemo ne gerškega jezika ne latinskega; eni namreč nas tako učé, eni pa tako; ker ne umemo knjižne oblike ne moči njih, pošljite nam učiteljev, ki nam zamorejo razložiti knjižne besede in pomen njih. To je slišal car Mihael in poklical modrijane vse, in povedal jim besede vse slovenskih knezov. In rekli so modrijani: „je mož v Selunju z imenom Lev; ima on sinove, ki umejo jezik slovenski, umna dva sina ima filozofa“. Kedar je to slišal car, poslal je po nja v Selunj k Levu, govoreč: „pošlji k nam hitro sina svoja Metodija in Konstantina“. Kedar je Lev to slišal, poslal ju je hitro in prišla sta k carju, in rekel jima je: „lej, poslala je k meni slovenska zemlja proseča učitelja sebi, ki bi mogel jim razlagati svete knjige; tega namreč želé“. Bila sta sprošena od carja in šla sta v zemljo k Rastislavu in Svetopolku in Koclu. Ta dva pa, kedar sta prišla, sta začela sostavljati čerke abcdne po slovenski in preložila sta apostoljsko djanje in evangelje.“

„Razveselili so se Sloveni, ko so zaslišali veličja božje v svojem jeziku. Potem pa sta preložila psalme in sveto mašo in druge knjige. Nekteri pa so začeli grajati slovenske knjige govoreči: „ne spodobi se nobenemu narodu imeti bukev svojih razun Hebrejev, Grekov in Latinov po Pilatovem pisanju, ktero je na križ Gospodov napisal“. Papež Rimski pa, kedar je to slišal, je pograjal une, ki mermrajo na knjige slovenske rekoč: da

*) Glej: „Polnoe sobranile Russkih létopisej, izdannoe po vysočajšemu poveléniju arheografičeskoju kommissieju. Tom pervyj. Sanktpeterburg 1846“ na strani 11.

se izpolni knjižna beseda, da bodo hvalili Boga vsi narodi; in druga pa: vsi narodi razglašajo veličja božje, kakor dal jim je sveti duh odglašati; in če kdo graja slovensko pismo, naj bode odločen od cerkve, dokler se ne popravi; uni namreč so volčjé, pa ne ovce, ki jih je treba po sadu poznati in varovati se jih. Vi pa, otroci božji, poslušajte nauke, in ne odrivajte podučevanja cerkvenega, kakor vas je učil Metodij, učitelj vaš“. Konstantin pa vernivši se nazaj; je šel učiti bolgarski narod, Metodij je pa ostal v Moravi. Po tem pa je Kocel knez postavil Metodija, škofa v Panii, na stolu svetega Andronika aposteljna, enega od 70erih, učenca svetega aposteljna Pavla. Metodij pa je izvolil dva popa hitropisca in preložil je vse knjige popolnoma iz greškega jezika v slovenski v 6 mescih, začevši od marca mesca do 26. dne oktobra mesca. Končavši pa dostojno hvalo in slavo dal je Bogu, dajočemu tako milost škofu Metodiju, nastolniku Andronikovemu. Tedaj slovenskega naroda učitelj je Andronik apostelj; po Moravi namreč je hodil in apostelj Pavel je tam učil; tam namreč je Iljurik (Illyricum), ki je va-nj prišel apostelj Pavel; tu namreč so bili Sloveni prej. Tedaj slovenskega naroda učitelj je Pavel apostelj, od kterega naroda smo tudi mi Rusi; tedaj tudi nam Rusom učitelj je Pavel apostelj. Ker učil je narod slovenski in postavil je škofa in namestnika po sebi Andronika slovenskemu narodu; pa slovenski narod in ruski je eden, od Varegov so imé dobili Rusi, ali prej so bili Sloveni; če so se Poljane zvali, bila je beseda le slovenska; Poljani pa so dobili imé, ker so v polju sedeli; ali narod slovenski bil je eden“ *).

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Vreme v Petrogradu je zelo spremenljivo, in po njem se spreminja tudi obleka Petrogradčanov večkrat na dan. Zima je dolga in huda, poletje je kratko pa zelo vroče. Če tedaj vidiš pozimi vse v debelih kožuhih, ti kaže poletje tanki pajčolan in lahko svilo.

Še bolj pa kakor vreme spreminja življenje po ulicah različnost bogočastja, po kterem se ravnajo spoznavci te ali une vére. V petek, ki je nedelja Mahomedanom, se prikažejo, sveti dan praznovaje, Turki s svojimi turbani, Perzijani s črnimi bradami in Tatari z obritimi glavami. V saboto postopajo po ulicah Judje v černosvilnih kaftanah, ker je njih sabat. V nedeljo pa obhajajo kristjani svoj praznik. In teh je v Petrogradu naj več; naj več se vé da starovercov, veliko manj katolicánov in protestantov: vsi se obnašajo po svojem. Take dni se vidijo mnogoverstne obleke, posebno pa ob tako imenovanih „carskih dnevih“, ki so veliki državni prazniki. Ob tacih dnevih vse mergolí po nekterih ulicah in v take različnih opravah, da od Pariza noter do Pekinga se ne pogrešuje tu nobena obleka.

Petrograd je prav za prav mesto možkih. Žensk je tu 100.000 manj kot možkih; Petrogradčani si tedaj ne morejo veliko izberati. Rusinje pa tudi niso tako zale kakor so možki: nježnim cvetlicam ne tekne ostra sapa severnega podnobja. Za tega voljo pa, ker je v Petrogradu premalo ženstva, morajo te pri veseljih in plésih

*) „Témže Slovén'sku jazyku učitelj jest An'dronik apostol: v Moravy bo hodil, i apostol Pavel učil tu; tu bo jest Iljurik, jagože dohodil apostol Pavel, tu (bo) bjaša Slovèni pervéje. Témže Slovén'sku jazyku učitelj jest Pavel, ot nježože jezika i my jesme Rus': témže i nam Rusi učitelj jest Pavel apostol, po nježe učil jest jazyk Slovén'sk, i postavil jest episkopa i naměstnika posebè Andronika Sloven'sku jazyku. A Sloven'sk jazyk in Rus'skyj jedin; ot Varjag bo prozvaša sja Rus'ju, a pervéje bèša Slovène; ašè i Poljane zvalu sja, no Slovén'ska rěč bè; Poljani že prozvaša sja, za nježe v polji sèdjahu; a jazyk Sloven'sk jedin.“

preveč terpeti, se tedaj kmalo izdelajo. Redka je tedaj Rusinja s prav zdravim rudečim obličjem; večidel so blede. Nemke slovijo v Petrogradu zavolj lepote tako, da jim Rusi radi prikladajo perimek „krasiwaja Njemka“.

Naj raji se sprehaja gospôda na „Nevskem prospektu“ po zajterku od 12. do 2.; ta čas se pripeljejo tudi gospé v štacane nakupiti si potrebnih reči. Protí dvema in trem pa gré vse na drugo sprehajališče, ki je na tako imenovanem „angleškem zasipu“, in kamor tudi carova rodovina pride. Je pa to sprehajališče zares prijetno, kamor naj večja gospôda naj raji zahaja, ker tu sém tudi naj raji car Nikolaj pride. Veličansko to delo, iz vode izpeljano, je carica Katarina napraviti dala, da so pogreznili v globoko Nevo sila velike granite in tako vodi vzeli velik prostor.

Še eno pogostoma obiskovano sprehajališče je „poletni vert“, kjer se pa naj vež mladine vidi. Tu sém peljejo učiteljce mlade gospodične, učitelji svoje učence, pesterne njim izročene otroke. Mično je viditi tu rusovsko mladino se prekučovati v narodni obleki Kozakov, Čerkesov in pa Mušikov. Vsi stanovi imajo namreč na Rusovskem navado, svoje otroke do 7. ali 8. leta „a la Monjik“ oblačiti. Kakor kmečki otroci imajo tudi gosposki lasé krog in krog glave (na lonec) ostrižene; vsak nosi majhen kaftanček z ličnim prepasom, na glavi pa visoko tatarsko kapo. Poslednji čas oblači pa rusovska gospôda svoje otroke posebno rada po čerkesko, ktera se jim kaj lepo prileže, ker je zelo s srebrom nališpana in s kožuhovino obšita. Še le v 9. ali 10. letu oblačijo otroke po-europejski šegi. Čudno pa je, da tako ravnajo le pri fantih; deklice oblačijo iz mladega po francoski šegi. (Dalje sledi.)

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Pole v Istrii 22. julia. Konec mesca aprila sem Vam bil pisal, da pričakujemo dobre letine, ker takrat je okrepčal dež našo okrajno, in je kazalo polje in sadje rodovitnost obilno. Al naše želje so prišle skor v ničico, ker od tistega časa imamo spet silno sušo, da nam celó dobre vode za vsakdanje potrebe pomanjkuje. V Poli imamo vendar studenec, al voda je večidel motna, in teška, pa še Bog, da je! ker ni druge. V Dinjanu pa in v družih krajih okolice naše še te dobrote nimajo, in hodijo po vodo k nam. Oljka kaže do zdaj še precej lepo; če nam pa Bog skorej ne pošlje dežja, bo še slabej od lanske letine. Vinogradi so bili spomladi tako lepi, da bilo je veselje jih viditi, al zdaj so grojzdi večidel plesnjevi. Prejšnje leta je bilo tukaj vino po 6 in po 8 krajc. bokal, zdaj ga pa pijemo po 28, po 32 in celò po 36 kr., in še to ni dobro. Sam ne vé kaj bo, ker tukajšni ljudjé so vajeni vina tako, če ga nimajo, jim polovica vžitka manjka. Bolj revni so pili druge leta prešovino, al zdaj tudi te ni, zavoljo tega pa pijejo nekteri kis (jesih) z vodo; al po njem jih kolje po trebuhu, da jih veliko zbolí, nekteri celó pomerjejo, ker ta jesih ni vinski, ampak kemijsko pripravljen. S tem pa nočem reči, da kemijsko pripravljen jesih ni zdrav, ali jaz mislim, da, Bog vé, po kakošnih posodah je bil že prelivan in kolikokrat že premešan, dokler je sem do nas prišel. — Pervo žito je bilo precej dobro, pa vendar je bilo veliko gluhega zernja vmes. — Pri ti priložnosti Vam še povém, da tukej večidel le možki plévejo in žanjejo. Kozolcov ali stogov nimajo tukej; snope postavljajo v majhne kupice, blizo kterih tudi napravijo na tléh prostor (guono) za mlatbo žita. Naj poprej mlatijo bolj debele pridelke, kakor fežol, bob, grah itd., tako da na zadnje mlatijo pšenico tudi na tej guoni, ker skednjev tukej le malo poznajo. Marsikteri bo grajal takošno mlatenje na gorkem solncu pod milim nebom; al tudi ta napčnost ni brez vse koristi, ker ni treba mla-